

AYLIK PRİM VE HİZMET BELGESİNİN KURUMA VERİLMESİNDE ÖZELLİKLİ DURUMLAR

● Ekrem TAŞBAŞI*

I.GİRİŞ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 86.maddesi uyarınca işverenler bir ay içinde 4 üncü ve 5 inci maddeye tâbi çalıştırdığı sigortalıların ve sosyal güvenlik destek primine tâbi sigortalıların ad ve soyadlarını, T.C. kimlik numaralarını, 80 inci maddeye göre hesaplanacak prime esas kazançlarını, prim ödeme gün sayıları ile prim tutarlarını gösteren ve örneği Kurum tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenen asıl veya ek aylık prim ve hizmet belgesini, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındakiler için en geç Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar, diğer sigortalılar için ise ait olduğu ayı takip eden ayda Kurumca belirlenecek günün sonuna kadar Kuruma vermekle veya sigortalı çalıştırmadığı takdirde, bu hususu sigortalı çalıştırmaya son verdiği tarihten itibaren, onbeş gün içinde Kuruma bildirmekle yükümlüdür.

Bu makalede afet durumunda aylık prim ve hizmet belgelerinin verilme süresi, prim belgelerinin mücbir sebeplerle gönderilememesi ve primlerin süresi içinde ödenememesi, aylık prim ve hizmet belgelerinin yasal süresi içinde verilmemesi durumunda uygulanacak idari para cezaları, süresinde ödenmeyen primlere uygulanacak gecikme cezası ve gecikme zammından bahsedilecektir.

* * Sosyal Güvenlik Kurumu Müfettişi

II- AFET DURUMUNDA AYLIK PRİM VE HİZMET BELGELERİNİN VERİLME SÜRESİ

Yangın, su baskını, yer kayması ve deprem gibi afete uğrayan işverenlerin, bu durumu kamu kurum ve kuruluşlarından alacakları yazı ile belgeyerek afetin meydana geldiği tarihten itibaren üç ay içinde işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne yazılı talepte bulunmaları halinde, bu kişilerin prim ödeme aczine düştüklerinin Kurumca yapılacak inceleme neticesinde tespit edilmesi kaydıyla, afetin meydana geldiği tarihte verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgeleri, afetin meydana geldiği ayı takip eden üç ay içinde Kuruma verildiği takdirde yasal süresi içinde verilmiş kabul edilmektedir.

Örneğin (A) Limited Şirketine ait işyerinin 17/10/2008 tarihinde yangın felaketine uğradığı varsayıldığında, 17/1/2009 tarihinin Cumartesine rastlaması nedeniyle 19/1/2009 Pazartesi gününe kadar işyerinin bağlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl/Merkez Müdürlüğüne yangın felaketinden etkilendiğine dair kamu kurum ve kuruluşlarından alacağı belge ile müracaat etmesi üzerine, Kurumca yapılacak inceleme sonucunda, sözkonusu işverenin ödeme aczine düşmüş olduğunun tespiti halinde, afetin meydana geldiği tarihte Kuruma verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi 2008/Eylül ayına ilişkin belge olacağından, 2008/Eylül ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesi, 23/1/2009 tarihine kadar Kuruma verildiği takdirde yasal süresi içinde verilmiş sayılacaktır. Yangın felaketinin 27/11/2008 tarihinde gerçekleşmiş olduğu varsayıldığında ise, felakete uğranılan ayda verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesinin verilme süresi, yangın felaketine uğranılan tarihten önce (23/11/2008 tarihinde) sona ermiş olduğundan, 2008/Ekim ayına ilişkin aylık prim ve hizmet belgesinin verilme süresi ertelenmeyecektir.

Kurum; genel hayatı etkilediğine karar verilen afetler dolayısıyla

Kanununun 91 inci maddesinin üçüncü fıkrasının uygulaması bakımından prim ödeme sürelerini, vadelerinin bitim tarihinden itibaren uzatmaya yetkilidir. Bu yetkiyi; bölge, il, ilçe, mahal ve afetten zarar görenler ile afetten zarar görme derecesi veya prim türleri itibarıyla farklı süreler tespit etmek suretiyle de kullanılabilir..

Prim borcunun ertelendiği sürede zamanaşımı işlemez ve ertelenen kısmına gecikme cezası ve gecikme zammı uygulanmaz.

III- PRİM BELGELERİNİN MÜCBİR SEBEPLERLE GÖNDERİLEMEMESİ VE PRİMLERİN SÜRESİ İÇİNDE ÖDENEMEMESİ

Aylık prim ve hizmet belgesini e-Sigorta ortamında göndermekle zorunlu tutulan işveren/aracı/sigortalıyı geçici olarak devralanların, Kurumun bilgi işlem sistemlerinin aşağıdaki belirtilen nedenlerle hizmet dışı kalması sonucu prim belgelerini öngörülen sürenin son gününde Kuruma internet ortamında gönderememesi ve muhteviyatı primleri de yasal süresi içinde ödeyememesi halinde, sorunların ortadan kalktığı tarihi takip eden beşinci işgününün sonuna kadar belge veya bilgiyi göndermeleri ve muhteviyatı primleri de aynı sürede Kuruma ödemeleri halinde, bu yükümlülüklerini Kanunda öngörülen sürede yerine getirmiş oldukları kabul edilmektedir.

Hizmet Sunumu Genel Müdürlüğü yetkililerince imzalanacak bir tutanak ile tevsik edilmesi kaydıyla;

a) Kurum bilgisayar sisteminde, e-Sigorta uygulamasının çalışmasını engelleyecek şekilde;

- 1) Donanımsal ve yazılımsal arızalar,
- 2) Elektrik ve iletişim alt yapısında meydana gelen arızalar,
- 3) Yangın, yıldırım, infilak ve benzeri olaylar sonucu meydana gelen ve işlem yapmayı engelleyici durumlar,

4) Sel veya su baskını, fırtına, yer kayması, deprem gibi tabii afetler ile grev, lokavt, sabotaj, terör saldırıları,

b) Kurumun hizmet satın aldığı internet servis sağlayıcılarında meydana gelen arızalar,

c) (a) ve (b) dışında Kurumca belirlenecek benzeri durumlar,

aylık prim ve hizmet belgelerinin Kanunda öngörülen sürenin son gününde Kurumca alınmasını engelleyici sebep olarak kabul edilmektedir.

IV- AYLIK PRİM VE HİZMET BELGELERİNİN YASAL SÜRESİ İÇİNDE VERİLMEMESİ DURUMUNDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI

5510 sayılı Kanununun 102 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde; “Kanununun 86 ncı maddesinin birinci fıkrası uyarınca verilmesi gereken belgeleri, Kurumca belirlenen şekilde ve usûlde vermeyenler ya da Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler veya belirlenen süre içinde vermeyenlere her bir fiil için;

1) Belgenin asıl olması halinde aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin beşte biri tutarında,

2) Belgenin ek olması halinde, aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin sekizde biri tutarında,

3) Ek belgenin 86 ncı maddenin beşinci fıkrasına istinaden Kurumca re'sen düzenlenmesi durumunda, aylık asgarî ücretin iki katını geçmemek kaydıyla her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına, aylık asgarî ücretin yarısı tutarında,

4) Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile

görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden, hizmetleri veya kazançları Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgarî ücretin iki katı tutarında idarî para cezası uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

Buna göre, aylık prim ve hizmet belgelerinin belirlenen usul ve sürelerde Kuruma gönderilmemesi halinde Kanunda belirtilen tutarlarda idari para cezası uygulanacaktır.

V- SÜRESİNDE ÖDENMEYEN PRİMLERE UYGULANACAK GECİKME CEZASI VE GECİKME ZAMMI

5510 sayılı Kanununun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince Kurumun prim ve diğer alacakları süresi içinde ve tam olarak ödenmezse, ödenmeyen kısmı sürenin bittiği tarihten itibaren ilk üç aylık sürede her bir ay için % 3 oranında gecikme cezası uygulanarak artırılır. Ayrıca, her ay için bulunan tutarlara ödeme süresinin bittiği tarihten başlamak üzere borç ödeninceye kadar her ay için ayrı ayrı Hazine Müsteşarlığınca açıklanacak bir önceki aya ait Yeni Türk Lirası cinsinden iskontolu ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetlerinin aylık ortalama faizi bileşik bazda uygulanarak gecikme zammı hesaplanır. Ancak, ödemenin yapıldığı ay için gecikme zammı günlük hesaplanır.

Örneğin (A) Limited şirketince 2008/Eylül ayına ilişkin olarak düzenlenen asıl nitelikteki aylık prim ve hizmet belgesinden dolayı

tahakkuk eden 2.000,00 TL sigorta priminin 20.01.2009 tarihinde ödenmesi ve D.İ.B.S. oranlarının da;

2008/ Ekim	=1,57
2008/ Kasım	=1,63
2008/ Aralık	=1,43
2009/ Ocak	=1,26

olduğu varsayıldığında, toplam borç aşağıda gösterildiği şekilde hesaplanacaktır:

2008/Kasım ayı için:

2.000,00 x %3	=	60,00 (Gecikme cezası)
2.000,00+60,00	=	2.060,00 (Gecikme cezalı borç)
2.060,00 x%1,57	=	32,34 + 2.060,00 = 2.092,34 TL

2008/Aralık ayı için:

2.092,34 x %3	=	62,77 (Gecikme cezası)
2.092,34+62,77	=	2.155,11 (Gecikme cezalı borç)
2.155,11x%1,63	=	35,12 + 2.155,11 = 2.190,23 TL

1 - 20 Ocak 2009 dönemi için:

2.190,23 x %3	=	65,71 (Gecikme cezası)
2.190,23 +65,71	=	2.255,94 (Gecikme cezalı borç)
<u>2.255,94 x%1,43 x 20</u>	=	21,51 + 2.255,94 = 2.277,45 TL
3000		

Tahsilatın mahsubu ise:

2,000,00 TL Borç aslı
+ 277,45 TL Gecikme cezası + Gecikme zammı
<u>2.277,45 TL şeklinde olacaktır.</u>

VI- PRİMLERİN ÖDENMESİNDEN İŞVERENLE BİRLİKTE SORUMLU TUTULANLAR

Kurumun prim ve diğer alacaklarının süresi içinde ödenmemesi halinde, kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri Kuruma karşı işverenleri ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmuşlardır.

Dolayısıyla, sigorta primlerinin haklı bir olmaksızın ödenmemesi halinde, işveren ile birlikte kamu idarelerinin tahakkuk ve tediye ile görevli kamu görevlileri, tüzel kişiliği haiz diğer işverenlerin ise şirket yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere üst düzeydeki yönetici veya yetkilileri ile kanuni temsilcileri aleyhine icra takibine geçilmektedir.

VII-SONUÇ

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile işverenler için getirilen en önemli yükümlülüklerden birisi olan Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin yasal süresi içerisinde verilmesi, bu süre içerisinde verilmemesi halinde uygulanacak idari para cezaları, süresinde ödenmeyen primlere uygulanacak gecikme cezası ve gecikme

zammı uygulanması konuları oldukça önem kazanmaktadır. Bunların bilinmesi halinde işverenler idari para cezası, gecikme cezası ve gecikme zammına maruz kalmayacaklar, aykırı davrandıklarında ise muhatap olacakları idari para cezası, gecikme cezası ve gecikme zammını bileceklerdir.

KAYNAKÇA

T.C. Yasalar (16.06.2006). 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. Ankara : Resmi Gazete (26200 sayılı)